

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 6Co/43/2025
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7123218706
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 05. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Monika Koščová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2025:7123218706.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Moniky Koščovej a sudcov JUDr. Jozefa Maruščáka a JUDr. Viktórie Midovej v spore žalobcu: A. B. B., narodený XX.XX.XXXX, bytom v C., D. XX, proti žalovanému: Mesto Košice, so sídlom Tr. SNP 48/A, Košice, IČO: 00 691 135, o zaplatenie finančnej náhrady za držbu a užívanie pozemkov, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Mestského súdu Košice zo dňa 30. októbra 2024 sp. zn. 53C/17/2023

rozhodol:

M e n í rozsudok Mestského súdu Košice zo dňa 30. októbra 2024 č.k. 53C/17/2023-150 vo výroku I. tak, že žalobu z a m i e t a.

O d m i e t a odvolanie proti výroku II., ktorým súd v prevyšujúcom rozsahu žalobu zamietol.

Žalovaný má proti žalobcovi nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

o d ô v o d n e n i e:

1. Mestský súd Košice II (ďalej len súd prvej inštancie alebo súd) rozsudkom zo dňa 30. októbra 2024 č.k. 53C/17/2023-150 rozhodol nasledovne:

I. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 7.333 € s úrokom z omeškania vo výške 9,5% ročne zo sumy 5.500 € od 24.02.2024 do zaplatenia, a vo výške 8,65% ročne zo sumy 1.833 € od 30.10.2024 do zaplatenia, a to všetko do 3 dní odo dňa nadobudnutia právoplatnosti tohto rozsudku.

II. V prevyšujúcom rozsahu žalobu zamietla.

III. Žalobca má nárok na náhradu trov konania proti žalovanému v plnom rozsahu, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.

2.1 Rozhodol tak o žalobe žalobcu v znení jej zmeny, ktorou sa domáhal od žalovaného zaplatenia sumy 5.500 € za obdobie od 01.11.2021 do 31.10.2023 s úrokom z omeškania vo výške 9,5% ročne zo sumy 5.500 € od 01.11.2023 do zaplatenia a istinu 1.833 € za obdobie od 01.11.2023 do 30.06.2024 s úrokom z omeškania vo výške 8,65% ročne zo sumy 1.833 € od 01.10.2024 do zaplatenia a náhrady trov konania titulom náhrady za zriadenie zákonného vecného bremena v prospech žalovaného na pozemku žalobcu za obdobie od 01.11.2021 do 30.06.2024.

2.2 Žalobca dôvodil, že žalovaný je vlastníkom stavby Pozemná komunikácia Sídliisko KVP-Červený Rak (č. III/050192), ktorá je postavená aj na pozemkoch v spoluvlastníctve žalobcu. V konaní vedenom na tamajšom súde pod sp. zn. 39C/110/2008 bolo uznané, že stavba v spoluvlastníctve žalovaného je postavená aj na týchto pozemkoch vedených na LV č. XXXXX v k. ú. E., parc. č. C-KN 4751/84-zastavané plochy a nádvoria o výmere 922 m² a na LV č. XXXXX, k. ú. F., parc. C-KN č. 4771/50-zastavané plochy a nádvoria o výmere 351 m². Zákonom č. 66/2009 Z.z. (§ 4) vzniklo na týchto pozemkoch v prospech žalovaného právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktoré je využívané dodnes. Listom zo dňa 16.08.2021 oslovil žalovaného s návrhom na odpredaj týchto pozemkov

v prospech Mesta Košice. Do dnešného dňa žalovaný na tento návrh neodpovedal. Rozsudkom Okresného súdu Košice II sp. zn. 44C/19/2020, ktorý bol potvrdený Krajským súdom Košice ako odvolacím súdom (6Co/37/2021) bolo rozhodnuté, že žalovaný je povinný zaplatiť finančnú náhradu za vecné bremeno (tie isté pozemky, ktoré sú predmetom tejto žaloby) vo výške nájomného. Pretože žalovaný do dnešného dňa naďalej tieto pozemky užíva bez akejkoľvek náhrady, žalobca tieto pozemky nemôže akokoľvek užívať, od účinnosti zákona č. 66/2009 Z.z. už uplynulo viac ako 13 rokov, žalobca je nútený na ochranu svojich práv podať túto žalobu. Na základe vykonaného dokazovania a najmä rešpektovania prejudiciálneho účinku predchádzajúcich rozhodnutí žiadal, aby súd žalobe vyhovel.

3. Po vykonanom dokazovaní právne vec posúdil podľa ust. Čl. 2 CSP, § 228 ods. 1 CSP, § 1, § 2 ods. 1,2, § 4 ods. 1,2 zák. č. 66/2009 Z.z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon č. 66/2009 Z.z.), § 151n ods. 1, § 151o, § 128 ods. 2, § 563, § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka (ďalej len OZ), Čl. 20 ods. 1,4 druhej vety Ústavy Slovenskej republiky, § 3 nar. vl. SR č. 87/1995 Z.z..

4. Súd prvej inštancie konštatoval nespornosť spoluvlastníctva žalobcu k pozemkom, ich výmery a to, že sú na nich umiestnené stavby - pozemné komunikácie (vrátane rozsahu ich umiestnenia), ktoré prešli do vlastníctva žalovaného podľa zákona č. 138/1991 Z. z. o majetku obcí. Spornou nebola, vzhľadom na neexistenciu zmluvného vzťahu medzi žalobcom a žalovaným, ktorý by ho oprávňoval tieto nehnuteľnosti užívať, ani skutočnosť, že dňom 01.07.2009 v súlade s § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. vzniklo k predmetným pozemkom v prospech žalovaného právo zodpovedajúce vecnému bremenu. Žalobcovi účinnosťou tohto zákona vznikol nárok (§ 2 ods. 1 zákona), aby mu žalovaný zámennou zmluvou poskytol náhradný pozemok v jeho vlastníctve, pričom do podania žaloby nedošlo k uplatneniu tohto postupu, resp. postupu predpokladaného § 2 ods. 2 zákona.

5.1 Súd poukázal na to, že zákon č. 66/2009 Z.z. otázku finančnej náhrady za nútené obmedzenie vlastníckeho práva nerieši. Súdnou praxou bolo po jeho účinnosti postupne ustálené, že vlastníkovi pozemku patrí opakujúca sa náhrada vo výške obvyklého nájomného, pričom ústavný súd sa priklonil k úvahám o opakovanej primeranej náhrade počas trvania tohto obmedzenia už v rozhodnutí sp. zn. III. ÚS 237/2009. Táto rozhodovacia prax bola potvrdená i nálezom Ústavného súdu SR PL. ÚS 42/2015 z 12. októbra 2016.

5.2 V súlade s touto súdnou praxou bola žalobcovi právoplatne priznaná opakovaná náhrada za vecné bremeno za pozemky, ktorých sa týka i nárok uplatnený v tomto spore, a to rozsudkom Okresného súdu Košice II zo dňa 07.12.2020 č.k. 44C/19/2020-78, potvrdeného rozsudkom Krajského súdu v Košiciach zo dňa 18.05.2021 sp. zn. 6Co/37/2021, za obdobie od 01.04.2020 do 31.10.2020. Za totožné nehnuteľnosti bola žalobcovi priznaná opakovaná náhrada za obdobie od 01.11.2017 do 31.03.2019 rozsudkom Okresného súdu Košice II zo dňa 10.5.2019 sp. zn. 45C/35/2017, právoplatný dňom 30.10.2019 a rozsudkom Mestského súdu Košice zo dňa 4. júla 2024 č. k. K2-42C/39/2021 a to za obdobie od 1.11.2020 do 31.10.2021 (bod 31. odôvodnenia).

5.3 Uviedol, že NS SR v rozhodnutiach z 26. augusta 2019 sp. zn. 2Cdo/194/2018 a z 30. novembra 2020 sp. zn. 8 Cdo/17/2019 uzavrel, že náhrada za obmedzenie vlastníckeho práva pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods.1 zákona 66/2009 Z. z. je jednorazová a vzniká tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti zákona, t. j. 01.07.2009, pričom sa premičuje v lehote 3 rokov. V rozhodnutí z 30. novembra 2020 sp. zn. 8Cdo/17/2019 sa pritom odvoláva na akceptovanie takej judikatúry ústavným súdom napr. v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 227/2012, sp. zn. IV. ÚS 539/2020 z 28. októbra 2020. Na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 8Cdo/17/2019 nadväzujú jeho ďalšie rozhodnutia, ktoré zotrvávajú na priznaní jednorazovej náhrady - uznesenie z 27. októbra 2021, sp. zn. 1Cdo/171/2021 a uznesenie z 26. januára 2022 sp. zn. 1Cdo/99/2019, z 31. marca 2022, sp. zn. 2Cdo/151/2020 a z 27. apríla 2022, sp. zn. 5Cdo/175/2019.

6.1 Poukázal však na jednotnú prax NS SR vo vzťahu k § 228 ods. 1 CSP a jeho dôsledkom, ktorá je reprezentovaná najmä rozhodnutím uverejneným v Zbierke stanovísk NS a súdov SR 3/2013 - R 40/2013 z 31. januára 2012 sp. zn. 1Cdo/44/2010: „Pokiaľ už bola v občianskoprávnom konaní právoplatne vyriešená určitá otázka hmotnoprávneho vzťahu účastníkov, je súd v inom konaní, v ktorom má tú istú otázku posúdiť ako prejudiciálnu, viazaný jej skorším posúdením“. Najvyšší súd prejudicialitu riešil i v ďalších rozhodnutiach sp. zn. 1Cdo/133/2009, sp. zn. 4Cdo/231/2013, sp. zn. 3Cdo/115/2016, sp. zn. 5Cdo/13/2020.

Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze sp. zn. II. ÚS 349/09-36 z 20. januára 2010 rozhodol o porušení základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej „dohovor“), zdôrazniac, že vzhľadom na zásadu prejudiciality vyplývajúcu z ustanovenia § 135 ods. 2 O. s. p., ako aj na zásadu viazanosti súdu právoplatnými rozhodnutiami vydanými v inom konaní podľa § 159 ods. 2 O. s. p. všeobecný súd nemá možnosť výberu v otázke, či bude rešpektovať právoplatné rozhodnutie vydané v inom konaní, ktoré rieši otázku javiacu sa prejudiciálnou v súvislosti s riešením daného prípadu.

6.2 Rovnako odkázal aj na nález sp. zn. I. ÚS 171/2021-72 z 12. januára 2022, ktorý sa venoval otázke tzv. prejudiciálneho účinku súdneho rozhodnutia vyjadrená v § 193 a § 194 CSP.

7.1 Súd poukázal na to, že žalobca sa v tomto spore domáhal náhrady za vecné bremeno podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z. z. za obdobie od 01.11.2021 do 30.06.2024 k nehnuteľnostiam v jeho podielovom spoluvlastníctve, pričom o takých nárokoch žalobcu, ale za skoršie obdobia, už bolo v prospech žalobcu rozhodnuté (odseky 11. a 31. odôvodnenia).

7.2 Uviedol, že aj keď mu je zrejma rozhodovacia prax najvyššieho súdu ohľadne otázky priznávania náhrady za vecné bremeno podľa zákona č. 66/2009 Z. z., ktorou sa preferuje priznanie jednorazovej náhrady je treba mať na zreteli to, čo o prejudiciálnom účinku súdnych rozhodnutí uviedol ústavný súd (viď odsek 34. a 35. odôvodnenia). Je preto zrejme, že žalobcom uplatnený nárok je závislý od posúdenia hmotnoprávnej otázky, ktorá už bola ako predbežná riešená v predchádzajúcich konaniach tak, že žalobcovi za pozemky v jeho spoluvlastníctve patrí opakovaná náhrada za vecné bremeno (odsek 31. odôvodnenia), pričom to, že predchádzajúce rozhodnutia nezohľadňujú aktuálnu ustálenú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu ohľadne jednorazovej náhrady za vecné bremeno a jej prípadné premlčanie, nie je relevantné. V tejto súvislosti súd tiež dal do pozornosti, že uznesením Krajského súdu v Košiciach z 25. apríla 2024 č.k. 5Co/64/2023 -172 bol zrušený rozsudok Okresného súdu Košice II z 23. januára 2023 č.k. 42C/39/2021-118 a vec vrátená prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie. V odôvodnení odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie sa mal odkloniť od (v čase jeho rozhodnutia existujúcej) ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, aby rešpektoval zásadu právnej istoty a vec nesprávne právne posúdil, ak dospel k záveru, že žalobcovi vznikol nárok na jednorazovú náhradu za nútené obmedzenie vlastníckeho práva podľa zákona č. 66/2009 Z. z., ktorá je premlčaná. Predmetom tohto konania je totožným žalobcom uplatnený nárok na náhradu za nútené obmedzenie vlastníckeho práva na základe zákona č. 66/2009 Z. z. za obdobie od 1.11.2020 do 31.10.2021 proti rovnakému žalovanému.

7.3 Žalobca sa domáha náhrady za vecné bremeno za také obdobie, za ktoré by za iných okolností, tzn. neprihliadajúc na záväzný prejudiciálny účinok skorších rozhodnutí, vzhľadom na vznesenú námietku premlčania zo strany žalovaného, nebolo možné žalobcovi priznať. V danom prípade je s odkazom na doposiaľ uvedené nutné odkloniť sa od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu ohľadne jednorazovej náhrady za vecné bremeno (odsek 32. odôvodnenia), aby súd rešpektoval zásadu právnej istoty a prejudiciálny účinok predchádzajúcich rozhodnutí vo vzťahu k náhrade za vecné bremeno patriacej žalobcovi. Nové a iné právne posúdenie nároku žalobcu voči žalovanému, odlišné od posúdenia uvedeného naposledy v rozsudku Mestského súdu Košice z 4. júla 2024 sp. zn. K2-42C/39/2021 (bod 11. a 31. odôvodnenia), je v tomto spore neprípustné.

8. K výške uplatnenej náhrady súd uviedol, že žalovaný výšku uplatnenej náhrady celkovo 7.333 € zodpovedajúcej cene nájmu stanovenej znaleckým posudkom č. 158/2017 znalca Ing. arch Alexandra Luttera zo dňa 08.11.2017 stanovenej vo výške 4,290 €/m²/rok za rozhodné obdobie nerozporoval, a preto ju súd vyhodnotil ako nespornú. Táto vyplývala zo znaleckého posudku predloženého v konaní Okresného súdu Košice II sp. zn. 44C/19/2020 (z ktorého súd pri posudzovaní predbežnej otázky vychádzal), a preto súd nemal pochybnosti o jej primeranosti.

9. Čo sa týka uplatneného príslušenstva, súd vychádzajúc z ust. § 563 OZ za prvý deň omeškania žalovaného so zaplatením sumy 5.500 € považoval deň 24.02.2024 (pretože žalovaný sa prvýkrát o nároku žalobcu uplatnenom žalobou dozvedel doručením žaloby dňa 22.02.2024 a 23.02.2024 mal žalovaný povinnosť plniť) a za prvý deň omeškania žalovaného so zaplatením sumy 1.833 € považoval deň 30.10.2024, kedy súd na pojednávaní pripustil zmenu žaloby (teda nie od dátumov, ako požadoval žalobca.). Výška úrokov z omeškania uplatnená žalobcom bola stanovená v súlade s § 3 nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z.z., preto súd pri svojom rozhodnutí vychádzal zo žalobného návrhu.

V prevyšujúcej časti týkajúcej sa úrokov z omeškania (moment vzniku omeškania) súd vo výroku II. žalobu zamietol.

10. O trovách konania rozhodol podľa ust. § 255 ods. 1, § 262 ods. 1 a § 263 ods. 1 CSP a úspešnému žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

11.1 Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. b/, d/, f/, h/ CSP a navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zmenil tak, že žalobu v celom rozsahu zamietne.

11.2 Žalovaný sa nestotožnil s napadnutým rozhodnutím, pričom zastáva názor, že súd prvej inštancie dospel k nesprávnym záverom o viazanosti súdu skorším rozhodnutím, nesprávne posúdil otázku charakteru nároku (opakovaná/jednorazová náhrada), neprihliadol na námietku premlčania vznesenú žalovaným a nedostatočne s poukazom na judikatúru vychádzajúcu z iného právneho stavu odôvodnil svoje rozhodnutie. Súd v rámci svojho odôvodnenia poukázal na prejudiciálny účinok skorších rozhodnutí a zachovanie právnej istoty žalobcu, ktorému bol voči žalovanému v minulosti priznaný nárok na opakovanú náhradu za skoršie obdobie. Súd pritom vychádzal okrem iného z rozhodnutia NS SR sp.zn. 1Cdo/44/2010 a nálezov Ústavného súdu SR sp.zn. II.ÚS 349/09 a sp.zn. I.ÚS 171/2021.

11.3 Žalovaný zastáva názor, že právne posúdenie ako nároku na opakovanú náhradu je v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou NS SR vyjadrenou v rozsudku sp.zn. 7Cdo/26/2014 zo dňa 24.03.2015, sp.zn. 3Cdo/49/2014 zo dňa 14.04.2016, na ktorú najvyšší súd aj poukazuje v uznesení sp.zn. 8Cdo/17/2019 zo dňa 30.11.2020 a v uznesení sp.zn. 2Cdo/194/2018 zo dňa 26.08.2019 v spojení s uznesením ÚS SR sp.zn. IV.ÚS 539/2020 zo dňa 28.10.2020. Žalovaný poukazuje na skutočnosť, že rozhodnutie NS SR 1Cdo/44/2010, ako aj nálezy ÚS SR II.ÚS 349/09 a sp.zn. I.ÚS 171/2021, o ktoré súd oprel napadnuté rozhodnutie, buď priamo vychádzali z ustanovení OSP, alebo si osvojili závery rozhodnutí vychádzajúcich z predchádzajúcej právnej úpravy obsiahnutej v ust. § 135 ods. 2 a § 159 ods. 2 OSP. Žalovaný zastáva názor, že žiaden súd ani najvyšší ani ústavný nemôže vystupovať v pozícii zákonodarcu, a teda aplikácia práva na konkrétny právny vzťah nemôže byť v rozpore s právnou normou vyjadrenou v platnom a účinnom právnom predpise. Súdny musia reflektovať zmenu právnej úpravy, v tomto prípade procesného kódexu, a túto zmenu sú povinné zohľadniť aj pri aplikácii právnych záverov ustálenej rozhodovacej praxe. CSP s účinnosťou od 01.07.2016 zaviedol definíciu princípu právnej istoty, čím sa táto stala záväznou a obsah pojmu právna istota nespochybniteľným. OSP takúto definíciu neobsahoval, čo pripúšťalo určitú voľnosť súdov pri definovaní a aplikácii princípu právnej istoty. Avšak za situácie, kedy sa právnou istotou podľa CSP rozumie rozhodovanie v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít, nemožno za zachovanie princípu právnej istoty považovať rozhodovanie v súlade s rozhodnutiami nižších súdnych autorít. Za takejto situácie je neprípustné, aby s poukazom na zachovanie princípu právnej istoty v rozpore s jej legálnou definíciou súd priznal žalobcovi nárok v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou, len preto, že za iné obdobie mu bol obdobný nárok priznaný v inom konaní.

11.4 Súd prvej inštancie nemôže uspokojivo odôvodniť svoje rozhodnutie ani viazanosťou súdu inými rozhodnutiami odkazom na § 193 CSP. Vychádzajúc z ust. § 193 CSP súd nie je viazaný iným rozhodnutím všeobecného súdu. Ani ust. § 194 CSP nemôže byť dôvodom priznania určitého nároku len z dôvodu, že tento bol priznaný skorším rozhodnutím. Prejudicialita vyjadrená v § 194 CSP sa uplatňuje v prípade otázky, o ktorej má právomoc rozhodovať iný orgán verejnej moci ako orgán podľa § 193, pričom podľa dikcie zákona všeobecný súd tieto otázky môže iba posúdiť, nie o nich rozhodnúť, z čoho ďalej vyplýva, že sú to otázky mimo rozhodovaciu právomoc všeobecných súdov, o ktorých majú právomoc rozhodovať iné orgány. Keďže všeobecný súd, ktorý rozhodol o nároku žalobcu za skoršie obdobie nie je iným orgánom verejnej moci, nemožno ust. § 194 aplikovať na vec prejednávanú v tomto konaní.

11.5 Žalovaný ďalej poukázal na ust. § 288 CSP, v zmysle ktorého zákon obmedzuje záväznosť rozhodnutia, resp. právneho posúdenia na jeho výrok. Vychádzajúc z uvedeného je pre viazanosť súdu skorším rozhodnutím o nároku žalobcu v tomto konaní nevyhnutné, aby výrok skoršieho rozhodnutia uvádzal, že sa jedná o opakovanú náhradu, čo však nie je tento prípad. Keďže skoršie rozhodnutie nie je a ani nemôže byť rozhodnutím o tom, že žalovaný je povinný poskytnúť náhradu aj za iné obdobie, než o ktorom právoplatne rozhodol, nemožno takéto rozhodovanie považovať za rozhodnutie s prejudiciálnym účinkom na konanie prejednávané v tejto veci. Vzhľadom na skutočnosť, že odôvodnenie rozhodnutia nie je záväzné, nemožno žalobcovi v tomto konaní priznať nárok na opakovanú náhradu za zákonom zriadené vecné bremeno v rozpore so závermi obsiahnutými v uzneseniach NS SR sp.zn. 8Cdo/17/2019 zo dňa 30.11.2020 a sp.zn. 2Cdo/194/2018 zo dňa 26.08.2019 v spojení s uznesením ÚS SR sp.zn. IV.ÚS 539/2020 zo dňa 28.10.2020. Žalovaný zároveň poukázal na rozsudok Krajského súdu v Košiciach

sp.zn. 9Co/81/2023 zo dňa 22.05.2024, v ktorom sa odvolací súd vyjadril k otázke právnej istoty a legitímnych očakávaní. Z uvedeného rozhodnutia následne citoval bod 21.

12. Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného uviedol, že žalované mesto Košice za celé obdobie od roku 2009, t.j. od účinnosti zákona neprejavilo žiadnu snahu o majetkovoprávne usporiadanie. Do vydania uznesenia NS SR 8Cdo/17/2019 mal právnu istotu podľa predchádzajúcich rozsudkov, že má nárok na opakovanú náhradu za zákonné vecné bremeno. Zákon sa odvtedy nezmenil, tak nevie, prečo by to malo byť teraz iné. Poukázal na uznesenie Krajského súdu Košice sp.zn. 5Co/64/2023, ktorým bol zrušený rozsudok Mestského súdu Košice K2-42/39/2021 s tým, že v ďalšom konaní je súd prvej inštancie viazaný právnym názorom odvolacieho súdu, čo bolo dodržané v následnom rozsudku zo dňa 04.07.2024. Žalovaný bol v odvolacom konaní nečinný. Tri senáty Krajského súdu Košice rešpektovali prejudiciálny účinok predchádzajúcich súdnych rozhodnutí 5Co/64/2023, 5Co/115/2023, 6Co/3/2022, 6Co/9/2023 a 9Co/77/2022. Uviedol, že má nárok na právnu istotu, aj rozhodnutia najvyššieho súdu vyriešili otázku prejudiciality v judikáte uvedenom Zbierke stanovísk NS a súdov SR 3/2013 v rozhodnutí pod č. 40. Takisto je to uvedené aj v nálezoch Ústavného súdu SR sp.zn. II.ÚS 349/09 a I.ÚS 171/2021. Uviedol, že všetky žaloby, ktoré podal v súvislosti s pozemkami pod cestami boli na zaplatenie finančnej náhrady za určité predchádzajúce obdobie. To, že súdy vo výroku rozhodnutia neuviedli presné znenie návrhu, ale skrátili to len na uvedenie sumy, t.j. neuviedli, že to je za určité predchádzajúce obdobie nie je jeho chyba a nebol to dôvod na podanie odvolania. Podľa názoru žalovaného, ktorý citoval, súd rozhodujúci za skoršie obdobie nie je iným orgánom verejnej moci a nemožno aplikovať § 194 na vec prejednávanú v tomto konaní. Poukázal na rozhodnutie NS SR 1Cdo/133/2009, z ktorého vyplýva, že nesmie súd vychádzať z iného záveru ohľadom existencie, resp. neexistencie platobnej povinnosti (príslušného nároku na plnenie) medzi tými istými účastníkmi, než ako o tomto ich právnom vzťahu bolo právoplatne rozhodnuté. Navrhol preto potvrdiť napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie.

13. Vyjadrenie žalobcu k odvolaniu žalovaného bolo žalovanému doručené dňa 14.04.2025.

14.1 Odvolací súd pred prejednaním odvolania vyzval žalobcu a žalovaného v zmysle ustanovenia § 382 CSP, aby sa vyjadrili k možnému použitiu ustanovení § 100 ods. 1,2, § 101 Občianskeho zákonníka, ktoré pri doterajšom rozhodovaní neboli použité a sú pre rozhodnutie veci rozhodujúce.

14.2 Žalobca na výzvu odvolacieho súdu uviedol, že zák. č. 66/2009 Z.z. je o opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov, pričom nerieši odplatosť alebo bezodplatosť vecného bremena. Žalobu podal za obdobie od 01.11.2021 do 31.10.2023 rozšírenú do 30.06.2024 dňa 02.11.2023, čím bola zachovaná 3 ročná premlčacia lehota v prípade, ak odvolací súd nespochybní závery prvoinštančného súdu o opakovanej náhrade. Súčasná ustálená rozhodovacia prax týkajúca sa daného zákona bola spochybnená uznesením NS SR sp. zn.3Cdo/2/2021 zo dňa 25.04.2023, z ktorého bodu 31 vyplýva, že situácie riešené v súvislosti so zákonom 182/1993 Z.z. a zák. č. 66/2009 Z.z. sú odlišné, čo vztiahnutie pravidla jednorazovej náhrady judikatúrou pre zák. č. 182/1993 Z.z. aj pre zák. č. 66/2009 Z.z. vylučuje. Ak platí záver súdu prvej inštancie o opakovanej náhrade z dôvodu prejudiciality, tak premlčacia doba nebola prekročená a nevidí dôvod na jej posudzovanie. Zásadnou otázkou je, či náhrada za vecné bremeno má byť opakovaná alebo jednorazová, kedy by sa na nárok vzťahovala premlčacia doba. Do pozornosti súdu dal jeho predchádzajúce rozhodnutia sp. zn. 6Co/3/2022 a sp. zn. 6Co/9/2023. V doplnenom podaní žalobca uviedol, že žalovaný vzniesol námietku premlčania. Táto námietka je podľa jeho názoru v rozpore s dobrými mravmi - § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Od podania žaloby od roku 2011 má už viac ako 30 rozhodnutí tunajších súdov o opakovanej náhrade za vecné bremeno podľa zákona 66/2009 Z.z.. Žalovaný od účinnosti zákona 66/2009 Z.z. nepodnikol žiadne kroky k majetkovoprávnemu vysporiadaniu pozemkov pod cestami. Poukázal na rozhodnutie NS SR sp. zn. 3Cdo/37/2017.

14.3 Žalovaný na základe výzvy odvolacieho súdu uviedol, že vo vzťahu k pozemkom, ktoré sú predmetom tohto konania vzniklo v zmysle ust. § 4 ods. 1 v spojení s ust. § 1 ods. 2 zákona č. 66/2009 Z. z. zákonné vecné bremeno, pričom právo na jednorazovú finančnú náhradu za toto vecné bremeno vzniklo vlastníčkovi zaťaženého pozemku ex lege ku dňu účinnosti cit. zákona a v súlade s ust. § 101 Občianskeho zákonníka sa premlčuje v zákonom stanovenej 3-ročnej premlčacej dobe, ktorá uplynula dňa 01.07.2012. S poukazom na uvedené žalovaný súhlasí s použitím ust. § 100 ods. 1, 2 a ust. § 101 Občianskeho zákonníka na prejednávanú vec a naďalej zotrváva na vznesenej námietke premlčania uplatneného nároku žalobcu (písomné vyjadrenie žalovaného zo dňa 06.03.2024), ako aj na návrhu, aby odvolací súd podľa ust. § 388 zákona č. 160/2015 Z. z. napadnutý rozsudok Mestského súdu Košice, sp. zn. 53C/17/2023 zo dňa 30.10.2024 zmenil tak, že žalobu v celom rozsahu zamietne.

14.4 Vyjadrenie žalovaného bolo žalobcovi na vedomie doručené dňa 09.05.2025. Vyjadrenia žalobcu boli žalovanému na vedomie doručené dňa 05.05.2025.

15. Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd (§ 34 CSP) prejednal odvolanie žalovaného ako podané včas oprávnenou osobou proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné, bez nariadenia odvolacieho pojednávania v zmysle ust. § 385 ods. 1 CSP a contrario v rozsahu vyplývajúcom z ust. § 379 a § 380 CSP a z hľadiska uplatnených odvolacích dôvodov (§ 365 ods. 1 písm. b/, d/, f/, h/ CSP) a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného je dôvodné.

16. V prejednávanom spore neboli splnené podmienky ani na potvrdenie rozsudku, ani na jeho zrušenie, preto odvolací súd rozsudok zmenil tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia (§ 388 CSP).

17. Rozsudok bol verejne vyhlásený na Krajskom súde v Košiciach dňa 27.05.2025 o 9.05 hod. v pojednávacej miestnosti č. dv. 207, II. poschodie, pričom miesto a čas verejného vyhlásenia rozhodnutia boli zverejnené dňa 20.05.2025 na úradnej tabuli Krajského súdu v Košiciach v zmysle ust. § 219 ods. 1, 3 CSP.

18. Žalovaný v odvolaní uplatnil odvolacie dôvody podľa § 365 ods. 1 písm. b/, d/, f/, h/ CSP, t.j. súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (b/), konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (d/), súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (f/), a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (h/).

19. Hoci žalovaný vymenoval viacero odvolacích dôvodov, ako dôvody, ktoré v odvolaní uplatňuje, svoje odvolanie odôvodnil jedine tým, že súd prvej inštancie svojím rozhodnutím v tejto veci posúdením nároku žalobcu ako nároku na opakovanú náhradu sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

20. Predmetom konania je nárok žalobcu na peňažnú náhradu za zaťaženie sporných pozemkov v jeho podielovom spoluvlastníctve zákonom č. 66/2009 Z. z. zriadeným právom z vecného bremena spočívajúcim o. i. v práve sporné pozemky držať a užívať patriacim žalovanému ako vlastníkom, ktorý sporné pozemky pod svojou stavbou miestnej komunikácie dlhodobo užíva bezodplatne a bez akéhokoľvek zmluvného základu.

21. Odvolací súd vychádzajúc z obsahu spisu po oboznámení sa s dôvodmi napadnutého rozsudku, ako aj s obsahom a dôvodmi odvolania dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci spočívajúceho v mylnej aplikácii práva tým, že súd prvej inštancie použil síce správny právny predpis, ale na daný prípad ho interpretoval nesprávne, v dôsledku čoho vo veci aj nesprávne rozhodol a je preto naplnený odvolací dôvod ustanovený v § 365 ods. 1 písm. h/ CSP.

22. Súd prvej inštancie žalobe žalobcu vyhovel prihliadajúc na záväzný prejudiciálny účinok skorších rozhodnutí citovaných v bode 31. odôvodnenia.

23. Vo vzťahu k tomuto záveru súdu prvej inštancie ako aj vo vzťahu k odvolacím námietkam žalovaného považoval odvolací súd s odkazom na právne závery ústavného súdu vyjadrené v jeho náleze z 12. januára 2022 sp. zn. I.ÚS 171/2021 za potrebné detailnejšie sa zaoberať otázkou subjektívnej záväznosti rozsudku a tiež otázkou tzv. prejudiciálneho účinku súdneho rozhodnutia.

24. Podľa § 228 ods. 1 CSP, výrok právoplatného rozsudku je záväzný pre strany a pre tých, ktorí sa stali právnyimi nástupcami strán po právoplatnosti rozsudku, ak nie je ustanovené inak.

25. Citované ustanovenie upravuje tzv. materiálnu stránku právoplatnosti súdneho rozhodnutia, ktorá spočíva v záväznosti tohto rozhodnutia pre určitý okruh subjektov. Ide o subjektívnu hranicu záväznosti súdneho rozhodnutia. V tomto zmysle je výrok právoplatného rozsudku záväzný predovšetkým pre sporové strany. Civilný sporový poriadok dôsledne sleduje líniu záväznosti rozhodnutia vydaného v sporovom konaní inter partes, a prakticky jedinou relevantnou výnimkou predstavuje rozhodnutie o abstraktnej kontrole v spotrebiteľských veciach, kde je výrok rozhodnutia záväzný erga omnes. Výnimky

z takto všeobecne stanovenej subjektívnej hranice záväznosti súdneho rozhodnutia stanovuje jednak samotný Civilný sporový poriadok (napr. § 228 ods. 2), ale aj osobitné predpisy (napr. Obchodný zákonník). Ak teda súd koná s niekým, kto nebol stranou právoplatne skončeného a rozhodnutého konania (a nejde pritom ani o subjekt, na ktorý je zákonom rozšírená subjektívna hranica záväznosti súdneho rozhodnutia), môže túto otázku posúdiť aj inak, teda výrok právoplatného rozsudku preň v tomto prípade záväzný pochopiteľne nebude (bližšie pozri Števíček, M., Fícová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016, s. 834 a 835).

26. So subjektívnou záväznosťou rozsudku úzko súvisí otázka tzv. prejudiciálneho účinku súdneho rozhodnutia vyjadrená v § 193 a § 194 CSP, v zmysle ktorej musí súd v novom konaní rešpektovať prejudiciálny účinok právoplatného rozhodnutia u tých istých účastníkov (totožnosť účastníkov nie je dotknutá rozdielnosťou ich procesného postavenia v oboch konaniach). Na iné osoby než účastníkov konania, v ktorom bolo rozhodnuté o prejudiciálnej otázke, resp. ich právnych nástupcov sa účinky právoplatného rozsudku môžu vzťahovať len v tých prípadoch, keď tak stanoví zákon (napr. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 133/2009 zo dňa 29. apríla 2010).

27. Prejudicialita súdneho rozhodnutia znamená, že súd nemôže ako predbežnú otázku znovu riešiť to, o čom už bolo právoplatne rozhodnuté v osobitnom spore účastníkov, preto nie je rozhodujúce, či súd v právoplatne skončenom konaní vec správne alebo nesprávne právne posúdil. So zreteľom na právoplatnosť a z toho plynúcu záväznosť a nezmeniteľnosť právoplatného rozhodnutia nesmie byť táto otázka položená a akékoľvek jej „nové“ právne posudzovanie v inom (ďalšom) konaní tých istých účastníkov je neprípustné. Iné riešenie by znamenalo, že súd môže porušiť viazanosť uloženú mu zákonom v § 159 ods. 2 OSP (v súčasnosti § 228 CSP, pozn.). Pokiaľ súd spomenutý prejudiciálny účinok ignoruje (nevezme za základ pre svoje rozhodnutie prejudikovaný hmotnoprávny vzťah a rozhodne v rozpore s prejudikovaným hmotnoprávnym vzťahom), nerešpektuje záväzné súdne rozhodnutie a koná v rozpore s ústavou, v zmysle ktorej môžu štátne orgány konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (čl. 2 ústavy). Zásada právnej istoty je integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Popretie prejudiciálnej záväznosti právoplatného súdneho rozhodnutia znamená zásah do stability práva a právnych vzťahov, ako aj do riadneho výkonu spravodlivosti (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 44/2010 zo dňa 31. januára 2012).

28. Odvolací súd preto nespochybňuje závery súdu prvej inštancie o jeho viazanosti prejudiciálnym účinkom v 31. odseku jeho odôvodnenia vymenovaných predchádzajúcich právoplatných rozsudkov súdu o tom istom hmotnoprávnom vzťahu tých istých sporových strán, ktorý je predmetom aj súdnej veci, len za iné žalované obdobie.

29. Viazanosť týmto ich prejudiciálnym účinkom však znamená len toľko, že medzi stranami ide o nárok žalujúceho vlastníka na peňažnú náhradu za vecné bremeno zriadené zák. č. 66/2009 Z.z., ktorá otázka ako otázka posúdenia hmotnoprávneho nároku medzi stranami sporu v predmetnom spore nesmie byť opätovne posudzovaná a akékoľvek jej „nové“ právne posudzovanie je neprípustné. Súd nemôže porušiť v § 228 ods. 1 CSP upravenú zákonnú viazanosť právoplatným rozhodnutím súdu, a aj v súdnej veci ten istý hmotnoprávny vzťah tých istých strán nesmel hmotnoprávne posúdiť inak, t. j. napr. ako nárok na náhradu škody, či zodpovednosť za vydanie bezdôvodného obohatenia a pod., t. j. podľa ustanovení iného hmotnoprávneho ustanovenia, či predpisu, pretože v tom prípade by tento ich prejudiciálny účinok ignoroval, t. j. pre svoje rozhodnutie v súdnej veci v rozpore so zákonom by nevzal za základ prejudikovaný hmotnoprávny vzťah a rozhodol by v rozpore s ním.

30. Z uvedeného dôvodu sú odvolacie námietky a úvahy žalovaného o nemožnosti uspokojivo odôvodniť rozhodnutie viazanosťou súdu rozhodnutiami s odkazom na § 193, § 194 a § 288 CSP nenáležité.

31. Omyl v aplikácii práva v dôsledku nesprávnej interpretácie správne použitej právnej normy na daný prípad súdom prvej inštancie odvolací súd však vzhladol v tom, že svoju viazanosť prejudiciálnym účinkom týchto právoplatných rozsudkov vzťahoval nielen na hmotnoprávne posúdenie samotného právneho vzťahu medzi stranami, ale neprípustne aj na posúdenie povahy náhrady z tohto hmotnoprávneho vzťahu účastníkov vyplývajúcej a patriacej vlastníkovi zaťaženého pozemku za vykonávanie práva žalovaného faktickým zaberaním sporných pozemkov vyplývajúceho z vecného

bremena zriadeného zákonom č. 66/2009 Z. z. ako plnenia opakovaného, kam táto viazanosť týmto prejudiciálnym účinkom však už nesiahá, keďže nejde o otázku samotného hmotnoprávneho vzťahu.

32. Ak teda právny vzťah, na základe ktorého žalobca v súdnej veci uplatňuje právo na peňažnú náhradu, medzi tými istými sporovými stranami súdom už bol riešený a právoplatne v iných súdnych konaniach pred bývalým Okresným súdom Košice II jeho rozsudkami vo veciach sp. zn. 44C/19/2020, sp. zn. 45C/35/2017 a sp. zn. K2-42C/39/2021 vyriešený (hmotnoprávne posúdený) tak, že ide o peňažný nárok podielového spoluvlastníka sporných pozemkov titulom náhrady za výkon práva žalovaného vyplývajúceho zo zákonom č. 66/2009 Z.z. zriadeného vecného bremena sporné pozemky držať a užívať, s poukazom na vyššie uvedené právne princípy je preto nespochybniteľné, že týmito rozsudkami vydanými v týchto iných súdnych konaniach otázka hmotnoprávneho vzťahu je právoplatne, nezmeniteľne a pre uvedených adresátov takto záväzne vyriešená a nemožno preto prehliadať aplikáciu § 194 ods. 1,2, § 288 ods. 1 a § 230 CSP na daný prípad v súvislosti s uvedeným prejudiciálnym účinkom týchto právoplatných rozsudkov súdov.

33. Pokiaľ ide o povahu náhrady za zákonom č. 66/2009 Z.z. zriadené vecné bremeno, kam už teda viazanosť týmto prejudiciálnym účinkom predchádzajúcich právoplatných rozsudkov nesiahá, daný zákon túto otázku nerieši, aktuálna rozhodovacia prax dovolacieho súdu v tejto otázke, od ktorej odvolací súd nemal dôvod sa odkloniť (§ 393 ods. 2 in fine a ods. 3 CSP, a contrario), je jednotná v tom, že právo na zaplatenie peňažnej náhrady za nútené obmedzenie vlastníckeho práva zákonom č. 66/2009 Z. z. má povahu jednorazového plnenia a patrí tomu, kto vlastníkom pozemku bol k 01.07.2009, t. j. v čase vzniku tohto zákonného vecného bremena zaťažujúceho jeho pozemok, ktoré sa premlčí márnym uplynutím trojročnej premlčacej doby (§ 101 OZ).

34.1 Ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu (R 71/2018) v otázke priznávania jednorazovej náhrady za zákonné vecné bremeno podľa § 4 ods. 1 zák. č. 66/2009 Z.z., nepredstavujú len rozhodnutia sp. zn. 2Cdo/194/2018 zo dňa 26. augusta 2019 a sp. zn. 8Cdo/17/2019 zo dňa 30. novembra 2020, na ktoré odkázal súd prvej inštancie, ale sú to aj novšie rozhodnutia, ktoré nadväzujú na závery vyššie uvedených rozhodnutí.

34.2 Rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo/194/2018 zo dňa 26. augusta 2019 a sp. zn. 8Cdo/17/2019 zo dňa 30. novembra 2020 vychádzajú z rozhodnutí Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/49/2014 zo dňa 14. apríla 2016 (R 73/2016) a sp. zn. 7Cdo/26/2014 zo dňa 24. marca 2016, ktoré sa týkali priznávania primeranej náhrady za zariadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zák. č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov a konštatovali, že v nich vyslovený právny názor je plne prijateľný a použiteľný aj na priznávanie primeranej náhrady za zariadenie vecného bremena podľa zák. č. 66/2009 Z.z..

34.3 Najvyšší súd Slovenskej republiky sa v rozhodnutí sp. zn. 8 Cdo/17/2019 odvoláva na akceptovanie vyššie uvedenej judikatúry ústavným súdom, napr. v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 227/2012 a v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 539/2020 zo dňa 28. októbra 2020, ktorým ústavný súd odmietol sťažnosť proti rozhodnutiu NS SR sp.zn. 2Cdo/194/2018, keď jeho závery nepovažoval za arbitrárne. Aj proti rozhodnutiu Najvyššieho súdu SR sp. zn. 8 Cdo/17/2019 bola podaná ústavná sťažnosť, ktorá bola rozhodnutím ÚS SR sp. zn. III. ÚS 537/2021 zo dňa 30. septembra 2021 odmietnutá pri rešpektovaní princípu subsidiarity, lebo o veci sťažovateľov prebieha konanie pred všeobecnými súdmi, spor nebol právoplatne rozhodnutý.

34.4 Ohľadne otázky priznávania náhrady za vecné bremeno podľa zák. č. 66/2009 Z.z. rozhodovacia prax dovolacieho súdu bola obohatená o ďalšie rozhodnutia, v ktorých sa preferuje priznanie jednorazovej náhrady; jedná sa o rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 Cdo 171/2021 z 27. októbra 2021 a sp. zn. 1 Cdo 99/2019 z 26. januára 2022, ktoré odkazujú v tejto otázke na rozhodnutie NS SR sp. zn. 8 Cdo/17/2019, teda obe vychádzajú z jednorazovej náhrady. Rovnako z úvahy o jednorazovej náhrade vychádzal Najvyšší súd SR aj v rozsudku sp. zn. 2 Cdo/151/2020 zo dňa 31. marca 2022.

34.5 Zodpovedaniu otázky, či v prípade, ak vznikol nárok na náhradu za vecné bremeno vzniknuté podľa § 4 zák. č. 66/2009 Z.z. vlastníkom pozemku pod stavbou, ktorá je povolená podľa platných právnych predpisov a prešla z vlastníctva štátu na obec alebo vyšší územný celok, má byť táto náhrada vo forme opakujúceho sa alebo jednorazového plnenia, sa venoval Najvyšší súd SR aj v rozhodnutí sp. zn. 5Cdo/175/2019 zo dňa 27. apríla 2022. Odkázal pritom na závery rozhodnutí sp. zn. 7Cdo/26/2014, 3Cdo/49/2014 a 8Cdo/17/2019, v ktorých bola riešená otázka náhrady za zákonné vecné bremeno v zmysle zák. č. 66/2009 Z.z. so záverom, že právo na náhradu pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zák. č. 66/2009 Z.z. vzniklo ex lege jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona. Všetkými vyššie uvedenými rozhodnutiami bolo prekonané rozhodnutie

Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4MCdo/2/2014 z 23. apríla 2015, ktoré vychádzalo zo záveru, že náhradu za nútené obmedzenie vlastníckeho práva možno priznať aj opakovane za určitý časový úsek až do usporiadania vlastníckych vzťahov spôsobom predpokladaným v § 2 zák. č. 66/2009 Z.z..

34.6 Najvyšší súd SR vo veci sp. zn. 5Cdo/175/2019 tiež uviedol (viď ods. 20. odôvodnenia), že vecné bremeno vzniknuté podľa zák. č. 66/2009 Z.z. treba pokladať vzhľadom na konštrukciu § 2 ods. 1, 2 cit. zák. za nútené obmedzenie vlastníkov síce na dlhý, ale zo zákona vopred určiteľný čas a jednorazová náhrada zohľadňuje povahu a dĺžku trvania núteného obmedzenia vlastníka pozemku pri ustálení výšky tejto náhrady.

34.7 Treba tiež zdôrazniť, že dovolací súd vo vyššie uvedenom rozhodnutí sp. zn. 5Cdo/175/2019 zotrval na názore o jednorazovej náhrade napriek argumentom odvolacieho súdu, ktorý v dovolaní napadnutom rozsudku vychádzal z odlišnosti vecného bremena upraveného zák. č. 182/1993 Z.z. a zák. č. 66/2009 Z.z., ktorú videl v časovom obmedzení (dočasnosti) vecného bremena vzniknutého podľa zák. č. 66/2009 Z.z. (do vykonania pozemkových úprav), pričom vecné bremeno vzniknuté zo zák. č. 182/1993 Z.z. je trvalým a konečným riešením usporiadania majetkovoprávných vzťahov vlastníkov bytov a nebytových priestorov k pozemku pod touto stavbou, teda v tomto zákone nie je trvanie vecného bremena žiadnym spôsobom obmedzené. Z týchto dôvodov odvolací súd v dovolaní napadnutom rozsudku neaplikoval závery Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/26/2014 a sp. zn. 3Cdo/49/2014, vzťahujúce na náhradu za vznik vecného bremena v zmysle zák. č. 182/1993 Z.z.. Následne odvolací súd s odkazom na rozhodnutie sp. zn. 4MCdo/2/2014 priznal náhradu vo forme opakovanej náhrady. Najvyšší súd konštatoval, že odvolací súd sa záverom o priznaní opakujúcej sa náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva vlastníka pozemku zastavaného stavbou vo vlastníctve obce alebo vyššieho územného celku vecným bremenom vzniknutým v zmysle § 4 zák. č. 66/2009 Z.z. odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

35.1 Judikatúra najvyššieho súdu akceptovaná aj ústavným súdom (napr. uznesenia z 03.05.2012 vo veci sp. zn. IV. ÚS 227/2012, zo 07.08.2013 vo veci sp. zn. I. ÚS 474/2013, z 11.01.2012 vo veci sp. zn. I. ÚS 1/2012, či z 03.11.2011 vo veci sp. zn. II. ÚS 506/2011) dospela k záveru, že právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. vzniklo ex lege jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona, nemôže byť tomu inak ani pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z., pretože ak tieto legálne (zákonné) vecné bremená majú všetky jednotiace znaky, t.j. ide o obmedzenia vlastníckeho práva založené verejnoprávnymi normami kogentného charakteru s významným prvkom súkromnoprávnym, okruh oprávnených subjektov je vymedzený druhovo a nezapisujú sa do katastra nehnuteľností, vyjadrené v zhodnej právnej úprave, nemôže byť tomu inak ani v súvislosti s finančnou náhradou za obmedzenie vlastníckeho práva, pretože pre opačný právny názor niet žiadnych presvedčivých argumentov.

35.2 Tento ustálený právny názor neovplyvnil ani nález ústavného súdu z 12.10.2016 vo veci PL. ÚS 42/2015, pretože ako vyplýva z uznesenia ústavného súdu z 18.05.2017 vo veci II. ÚS 323/2017, nemožno stotožňovať právnu úpravu zákona č. 657/2004 Z.z. o tepelnej energetike, ktorý upravoval primeranú jednorazovú náhradu za zriadenie vecného bremena a náhradu za vecné bremeno upravené v § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov, keďže upravujú rozličné situácie, ktoré vyjadrujú rôznu formu obmedzenia v užívaní nehnuteľností (kým pri obmedzení vlastníckeho práva podľa zákona o tepelnej energetike sa poskytuje náhrada za výmeru, v ktorej vlastník je obmedzený pri užívaní nehnuteľnosti v dôsledku uplatnenia zákonného vecného bremena držiteľom povolenia, a to pri výkone práv a povinností podľa § 10 ods. 1 zákona o tepelnej energetike, ktorých rozsah a frekvenciu nemožno vopred určiť, pri právnej úprave zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov vzniká k pozemku právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ak vlastník domu nie je vlastníkom pozemku, teda rozsah vecného bremena je určiteľný už pri jeho vzniku, pričom rovnako je to aj pri zriadení vecného bremena aj podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z., ktorého rozsah je určiteľný už pri jeho vzniku). Aj novšie uznesenie ústavného súdu napr. z 21.06.2018 vo veci IV. ÚS 390/2018, ale aj uznesenie najvyššieho súdu z 29.10.2019 vo veci 8Cdo/30/2018 pritom „dovysvetľujú“ nález ústavného súdu z 12.10.2016 vo veci PL. ÚS 42/2015 právnu argumentáciu, z ktorej je zrejmé, z akých dôvodov nejde o nález použiteľný všeobecne na akékoľvek zákonom zriadené vecné bremená, ale že sa vzťahuje iba na zákon č. 657/2004 Z.z. o tepelnej energetike, kde rozsah a frekvenciu vecných bremien nemožno vopred určiť, na rozdiel od vecných bremien zriadených zákonom č. 182/1993 Z.z., či zákonom č. 66/2009 Z.z..

36.1 Z odvolacím súdom uvedených dôvodov ani samotná skutočnosť, že súd v predchádzajúcich rozsudkoch tých istých strán povahu uplatneného nároku titulom toho istého hmotnoprávného vzťahu

posúdil ako opakovanú náhradu za obmedzenie žalobcu zákonným vecným bremenom, nemôže zakladať legitímne očakávanie žalobcu na rozhodnutie aj v tejto jeho veci rovnakým spôsobom za situácie, že rozhodovacia prax okresných aj krajských súdov v tejto otázke sledujúc určujúcu rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít medzičasom sa zásadne zmenila a rozhodnutia tak prvoinštančných, ako ani odvolacích súdov navyše ani netvorila ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít, ktorá je pre formovanie súdnej judikatúry určujúca.

36.2 Odvolací súd zdôrazňuje, že k retrospektívnym účinkom zmenenej judikatúry dovolací súd vyjadril vo svojich rozhodnutiach (sp. zn. 8MCdo/4/2014, 3Cdo/223/2016, 3Cdo/198/2017, 9Cdo/67/2020, 7Cdo/20/2021) priebežne stabilný názor, že pokiaľ dôjde k zmene judikatúry bez zmeny právnej normy, nejde o zmenu právneho pravidla; ide o tú istú normu a iba je nanovo vyjadrený jej obsah. Z toho vyplýva, že účinky zmeny judikatúry nemožno obmedziť len do budúcnosti, ale nový právny názor je potrebné aplikovať aj na všetky už prebiehajúce konania. Vychádza sa z prevažujúceho prístupu, že súd právo netvorí, ale iba nachádza (viď NS SR sp. zn. 8Cdo/144/2020 zo dňa 30.05.2022, zn. 7Cdo/77/2020 zo dňa 24.08.2022, zn. 2Cdo/113/2022 zo dňa 26.09.2024, zn. 1Cdo/2/2023 zo dňa 30.10.2024 a iné).

37. Okrem toho ESLP formuloval všeobecný princíp, podľa ktorého ani požiadavka právnej istoty a ani ochrana legitímneho očakávania nezahŕňa právo na ustálenú judikatúru (Unedic proti Francúzsku č. 20153/04). Judikatúra nemôže byť totiž bez vývoja a nie je vylúčené, aby, a to i pri nezmenenej právnej úprave, táto bola nielen doplňovaná o nové interpretačné závery, ale aj menená. I keď zmena judikatúry vyvoláva konflikt medzi požiadavkou právnej istoty a požiadavkou materiálnej správnosti súdneho rozhodnutia, v aplikačnej praxi súdov táto je možná. S ohľadom na ústavnoprávny princíp nezávislosti sudcu, ktorý vo všeobecnosti je viazaný len zákonom, opodstatneným dôvodom odlišného právneho názoru môže byť aj vývoj judikatúry k posudzovanej otázke (pozri napr. rozhodnutia ústavného súdu vo veciach III. ÚS 46/2013 alebo II. ÚS 346/2008).

38. Odvolací súd napokon dodáva, že súd, ktorý rozhoduje po zmene judikatúry, nemôže vedome aplikovať nesprávny, judikatúrou už prekonaný názor. Nový právny názor, je vzhľadom na to potrebné aplikovať aj na všetky už prebiehajúce konania.

39. Vychádzajúc z vyššie uvedeného preto ak súd prvej inštancie priznal žalobcovi nárok na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva zákonným vecným bremenom vo forme opakovanej náhrady, vychádza jeho rozhodnutie z nesprávneho právneho názoru.

40. Aplikujúc právne závery vyplývajúce z rozhodnutí vyšších súdnych autorít od ktorých odvolací súd nemal dôvod sa odchýliť na skutkový stav v tomto spore prijal odvolací súd záver o nemožnosti priznania náhrady za nútené obmedzenie vlastníckeho práva opakovane až do usporiadania vlastníckych vzťahov spôsobom upraveným v zákone č. 66/2009 Z.z..

41. Podľa ust. § 100 ods. 1 OZ, právo sa premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až 110). Na premlčanie súd prihliadne len na námietku dlžníka. Ak sa dlžník premlčania dovoľá, nemožno premlčané právo veriteľovi priznať.

42. Podľa ust. § 100 ods. 2 OZ, premlčujú sa všetky majetkové práva s výnimkou vlastníckeho práva. Tým nie je dotknuté ustanovenie § 105. Záložné práva sa nepremlčujú skôr, než zabezpečená pohľadávka.

43. Podľa ust. § 101 OZ, pokiaľ nie je v ďalších ustanoveniach uvedené inak, premlčacia doba je trojročná a plynie odo dňa, keď sa právo mohlo vykonať po prvý raz.

44. Žalovaný vzniesol voči uplatnenému nároku námietku premlčania, pričom z obsahu spisu nevyplynuli žiadne okolnosti, pre ktoré by súd na takto vznesenú námietku premlčania nemal prihliadnuť. Zákon pre náhradu za vecné bremeno neupravuje premlčaciu dobu samostatne, preto sa v preskúmvanej veci uplatní všeobecná premlčacia doba, vychádzajúc z ust. § 100 ods. 1,2, a § 101 Občianskeho zákonníka. Pre určenie jej začiatku je rozhodné, kedy bolo možné právo uplatniť prvý raz, teda akonáhle je možné podať voči žalovanému žalobu. Premlčacia doba začala plynúť 01.07.2009, t. j. odo dňa účinnosti zákona č. 66/2009 Z.z., pričom tento okamih je daný objektívne a nezávisle na subjektívnej okolnosti, teda či oprávnený vedel alebo nevedel o svojom práve (porovnaj R 1/1998). V kontexte uvedeného

a vychádzajúc z ust. § 101 Občianskeho zákonníka sa právo žalobcu na zaplatenie náhrady za vecné bremeno premlčalo najneskôr 01.07.2012, pričom žalobca žalobu podal na súde dňa 02.11.2023.

45. Žalovaným vznesenú námietku premlčania nebolo dôvodné posúdiť ako uplatnenú v rozpore s dobrými mravmi. Žalobca v priebehu konania pred súdom prvej inštancie vo svojej argumentácii podľa zistenia odvolacieho súdu rozpor vznesenej námietky premlčania s dobrými mravmi nenamietal a nepreukazoval ani špecifické okolnosti, pre ktoré by bolo možné odoprieť žalovanému výkon práva namietajú premlčanie uplatneného nároku. Ak totiž strana sporu, voči ktorej sa uplatnila námietka premlčania, chce vylúčiť účinky tejto námietky pre rozpor s dobrými mravmi, mala by v zásade tento rozpor v konaní uplatniť a tento rozpor aj náležite preukázať. Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu (kde túto námietku vzniesol) ani neuviedol žiadnu výnimočnú skutočnosť, pre ktorú by žalovaným vznesená námietka premlčania mala byť v rozpore s dobrými mravmi.

46.1 Pokiaľ žalobca poukázal na uznesenie Ústavného súdu SR sp. zn. I.ÚS 289/2025 zo dňa 07. mája 2025, v ktorom ústavný súd konštatoval, že „83.právne predpisy upravujúce zákonné vecné bremená síce definujú náhradu za verejnoprávne obmedzenie vlastníckeho práva - t. j. za zákonné vecné bremeno, zásadne ako jednorazovú, avšak s ohľadom na nález ústavného súdu vo veci sp. zn. PL. ÚS 42/2015 z 12. októbra 2016 nemožno vylúčiť ani iný spôsob náhrady najmä tam, kde zákony upravujúce zákonné vecné bremená náhradu za vznik práva zodpovedajúceho vecnému bremenu a ich formu neupravujú vôbec, ako to je okrem iných p.p. aj napr. v § 4 zákona č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky, a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 66/2009 Z. z.“). Všeobecný súd má tak pre prípad chýbajúcej zákonnej úpravy vo veciach náhrady za zákonné vecné bremená dostatok ústavných aj zákonných podkladov, aby za použitia analógie mohol bez obáv o dodržanie, resp. zachovanie ústavnosti a zákonnosti svojho postupu s prihliadnutím na princípy všeobecnej spravodlivosti, ako aj ostatné princípy, na ktorých Civilný sporový poriadok spočíva, vo veci rozhodnúť za dodržania rozumného usporiadania vzťahov medzi sporovými stranami tak, ako to predpokladá čl. 4 ods. 2 CSP (obdobne napr. I. ÚS 27/2023)“, odvolací súd poznamenáva, že predmetné uznesenie neriešilo výslovne otázku povahy náhrady za nútené obmedzenie vlastníckeho práva vyplývajúcej zo zák. č. 66/2009 Z.z., nakoľko predmetom sporu bolo určenie, že nehnuteľnosť špecifikovaná v konaní nie je zaťažená zákonným vecným bremenom v zmysle § 6 ods. 1 zák. č. 639/2004 Z.z. o Národnej diaľničnej spoločnosti.

46.2 Všeobecné úvahy ústavného súdu prezentované v uvedenom rozhodnutí preto nie sú pre odvolací súd v tomto spore právne záväzné, a uvedené rozhodnutie nepredstavuje aktuálnu ustálenú súdnu prax vyšších súdnych autorít.

47. Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v súlade s ust. § 388 CSP zmenil tak, že žalobu zamietol.

48. Žalovaný podal odvolanie aj proti rozhodnutiu vo výroku II., ktorým súd v prevyšujúcom rozsahu žalobu zamietol.

49. Podľa § 355 ods. 2 CSP proti uzneseniu súdu prvej inštancie je prípustné odvolanie, ak to zákon pripúšťa.

50. Podľa § 359 CSP odvolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané.

51. Podľa § 386 písm. b/ CSP odvolací súd odmietne odvolanie, ak bolo podané neoprávnenou osobou.

52. Vychádzajúc z vyššie uvedeného, žalovaný nie je stranou, ktorou zamietnutím žaloby v prevyšujúcej časti bolo rozhodnuté v jeho neprospech, a preto nie je oprávnenou osobou na podanie odvolania v tejto časti.

53. Vzhľadom na skutočnosť, že žalovaný podal odvolanie proti rozsudku vo výroku, ktorým nebolo rozhodnuté v jeho neprospech, teda v tejto časti nie je oprávnenou osobou na podanie odvolania, odvolací súd odvolanie proti rozsudku vo výroku I. podľa ust. § 386 písm. b/ CSP odmietol.

54. O nároku na náhradu trov celého konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1,2 CSP v spojení s ust. § 255 ods. 1,2 CSP a § 262 ods. 1 CSP. Žalobca bol po rozhodnutí odvolacieho súdu neúspešný v celom rozsahu, preto nemá nárok na náhradu trov konania (na súde prvej inštancie a náhradu trov odvolacieho konania) voči úspešnému žalovanému, ktorému tento nárok voči neúspešnému žalobcovi vznikol v plnom rozsahu. O výške tejto náhrady rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozsudku samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP), zohľadňujúc ust. § 251 CSP.

55. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 posledná veta CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1,2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).